

ZÁRÓVIZSGA TÉTELEK

Szociológia mesterszakos hallgatók számára

2012/13-es tanév
tavaszi záróvizsga

Alapozó és szakmai törzstárgyak tételSORA

„a” tételek: társadalomelméleti/szociológiaelméleti/szociológiatörténeti tételek

„b” tételek: szociológia módszertani tételek

1.

a,

Az érdek és az érdekviszony. (1) Az érdek fogalmának meghatározása: Az érdek társadalmi természete; Az érdek racionális természete. (2) Az érdek létrehozása és tudatosulása: Az érdekek létrehozása; Az érdek tudatosulása. (3) Az érdekek és az érdekviszonyok típusai: Az érdekek típusai; Az érdekviszonyok típusai.

Irodalom:

- Farkas Zoltán: *Társadalomelméleti vázlat. Második rész.* Kézirat, 2011. február: 6-14. oldal
- Farkas Zoltán: *Társadalomelmélet: Az intézményes szociológia elmélete. Harmadik kötet.* Miskolc: Bíbor Kiadó, 2011: 44-112. oldal
- Órai jegyzetek

b,

A szociológiai kutatás alapfogalmai. (tudományos megismerés-hétköznapi megismerés, deduktív és induktív logika alapján kivitelezett kutatások, kvalitatív-quantitatív kutatások, a társadalomtudományi kutatás etikája, kutatási célok, elemzési egységek, idődimenzió és kutatás, konceptualizálás, operacionalizálás, mérés, mérési szintek)

Irodalom:

- Babbie, Earl: *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, hatodik kiadás,* Budapest, Balassi Kiadó, 2001: 1. részből 17-76 oldalig
- Babbie, Earl: *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, hatodik kiadás,* Budapest, Balassi Kiadó, 2001: 2. részből 103-136-ig
- Babbie, Earl: *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, hatodik kiadás,* Budapest, Balassi Kiadó, 2001: 2. részből 136-171-ig
- Órai jegyzetek

- Ajánlott irodalom:
  - Cseh-Szombathy László – Ferge Zsuzsa: A szociológiai felvétel módszerei. Közgazdasági és Jogi, 1968
  - Héra Gábor – Ligeti György: Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása. Budapest, Osiris, 2006

2.

a,

A társadalmi erő, erőviszony és a hatalom. (1) A társadalmi képesség fogalma, a társadalmi képességek típusai: A társadalmi képesség fogalma; A társadalmi jogosultságok; A személyes és a vegyes társadalmi képességek. (2) A társadalmi erő és a társadalmi erőviszony: A társadalmi erő fogalma, létrehozása és következményei; A társadalmi erőviszony fogalma és típusai. (3) A hatalom fogalma és következményei.

Irodalom:

- Farkas Zoltán: *Társadalomelméleti vázlat. Második rész.* Kézirat, 2011. február: 18-29. oldal
- Farkas Zoltán: *Társadalomelmélet: Az intézményes szociológia elmélete. Harmadik kötet.* Miskolc: Bíbor Kiadó, 2011: 137-175, 180-235. oldal
- Órai jegyzetek

b,

A szociológiai kutatások legfontosabb adatgyűjtési technikáinak bemutatása. (kérdőívezés, interjúzás, kísérlet, megfigyelés, adatok másodelemzése, terepmunka)

Irodalom:

- Babbie, Earl: *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, hatodik kiadás,* Budapest, Balassi Kiadó, 2001: 3. részből 273-315-ig, illetve 171-197-ig
- Babbie, Earl: *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, hatodik kiadás,* Budapest, Balassi Kiadó, 2001: interjúkkal, megfigyelésekkel, kísérletekkel, adatok másodelemzésével, terepmunkával kapcsolatos részek
- Órai jegyzetek
- Ajánlott irodalom:
  - Cseh-Szombathy László – Ferge Zsuzsa: A szociológiai felvétel módszerei. Közgazdasági és Jogi, 1968
  - Héra Gábor – Ligeti György: Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása. Budapest, Osiris, 2006

3.

a,

A társadalmi viszony és a társadalmi kölcsönhatás. (1) Az emberi és a társadalmi viszonyok: Az emberi és az intézményes viszonyok; Az intézményes viszonyok típusai. (2) A társadalmi viszonyok összetevői, létrehozása és következményei: A társadalmi viszonyok összetevői; A társadalmi viszonyok létrehozása és következményei. (3) A társadalmi viszonyok típusai és a kölcsönhatások: A teljes társadalmi viszonyok típusai; A társadalmi kapcsolat fogalma és típusai.

Irodalom:

- Farkas Zoltán: *Társadalomelméleti vázlat. Harmadik rész.* Kézirat, 2012. február: 6-16. oldal
- Farkas Zoltán: *A társadalmi viszonyok. Az intézményes szociológia elmélete.* Miskolc, Bíbor Kiadó, 1997: 316-336, 343-350, 353-357. oldal
- Farkas Zoltán: Az emberi és a társadalmi viszonyok. *Társadalomkutatás* Vo. 30., 2012. No. 4: 324-342.
- Farkas Zoltán: A társadalmi viszonyok összetevői. *Szellem és Tudomány* Vol. 3., 2012. No. 2-3: 3-16.
- Farkas Zoltán: A társadalmi viszonyok meghatározó tényezői és létrehozása. *Társadalomkutatás* Vol. 31., 2013. No. 1.
- Órai jegyzetek

b,

A kvalitatív interjúzás. (mögöttes elméletek, interjú kutatások relevanciája, az interjúk tipizálása, az interjúk helyzet, a fókuszcsoportos interjú, az interjúk feldolgozásának módszerei)

Irodalom:

- Órai jegyzetek
- valamint az alábbi irodalmak közül **egy tetszőlegesen választott:**
  - Ehmann Bea: *A szöveg mélyén. A pszichológiai tartalomelemzés.* Budapest, Új Mandátum, 2002.
  - Golnhofer Erzsébet: *Az esettanulmány.* Budapest, Műszaki, 2001.
  - Kvale, Steinar: *Az interjú.* Budapest, Józsoveg, 2005.
  - Mason, Jennifer: *Kvalitatív kutatás.* Budapest, Józsoveg, 2005.
  - Seidman, Irving.: *Az interjú mint kvalitatív kutatási módszer.* Budapest, Műszaki., 2002.
  - Vicsek Lilla: *Fókuszcsoport.* Budapest, Osiris, 2006.

4.

a,

A társadalmi helyzet, állapot és a rendi helyzet. (1) A társadalmi helyzet és állapot fogalma: A társadalmi helyzet fogalma és meghatározottsága; A társadalmi állapot fogalma. (2) A társadalmi helyzet típusai: A tipizálás szempontjai; A tipikus társadalmi helyzetek. (3) A rendi helyzet fogalma és típusai: A rendi helyzet fogalma; A rendi helyzet típusai. (4) A társadalmi állapot meghatározó tényezői: A társadalmi helyzet alapvető hatása; A rendi helyzet és a kapcsolatok hatása.

Irodalom:

- Farkas Zoltán: *Társadalomelméleti vázlat. Harmadik rész.* Kézirat, 2012. február: 20-27. oldal
- Farkas Zoltán: *A társadalmi viszonyok. Az intézményes szociológia elmélete.* Miskolc, Bíbor Kiadó, 1997: 369-397. oldal

- Farkas Zoltán: *A társadalmi struktúra, alakulat és a duális politikai rendszer. Valóság*, 53. évf., 2010, 5: 1-8.
- Órai jegyzetek

b,
Mintavételi típusok, előnyökkel és hátrányokkal.

Irodalom:

- D. Freedman - R. Pisani - R. Purves: *Statisztika*. Budapest Typotex 2005
- Cseh-Szombathy - Ferge: *A szociológiai felvétel módszerei*. Budapest KJK 1971
- Leslie Kish: *Kutatások statisztikai tervezése*. Budapest Statisztikai Kiadó Vállalat 1989
- Earl Babbie: *A társadalomkutatás gyakorlata*. Budapest Ballassi 1995
- Órai jegyzetek

Ajánlott irodalom:

- Murray R. Spiegel: *Statisztika, elmélet és gyakorlat*. Budapest Panem McGraw Hill 1988

5.

a,
P. Bourdieu tőkeelmélete.

Irodalom:

- Bourdieu, Pierre: Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke In: *A társadalmi rétegződés komponensei*. Szerk: Angelusz Róbert, Új Mandátum, Bp. 1997.
- Pokol Béla: *Szociológiaelmélet*. Felsőoktatási Koordinációs Iroda, Bp. 1997.

b.
Mi az a reprezentativitás és mi a kapcsolata az egyes mintavételi típusokkal?

Irodalom:

- Rudas Tamás: *Hogyan olvassunk közvélemény-kutatásokat?* Budapest, Új Mandátum Kiadó, 1998.
- Leslie Kish: *Kutatások statisztikai tervezése*. Budapest, Statisztikai Kiadó Vállalat 1989
- Órai jegyzetek

Ajánlott irodalom

- Murray R. Spiegel: *Statisztika, elmélet és gyakorlat* Budapest Panem McGraw Hill 1988

6.

a,
R. Boudon módszertani individualizmusa.

Irodalom:

- Pokol Béla: *Szociológiaelmélet*. Felsőoktatási Koordinációs Iroda, Bp. 1997.

b,

Milyen hibák követhetők el a mintavétel terhére a kutatás során?

Irodalom:

- Robert M. Groves ed: *Survey Methodology Hoboken*. New Jersey, John Wiley & Sons 2004
- Leslie Kish: *Kutatások statisztikai tervezése*. Budapest, Statisztikai Kiadó Vállalat 1989
- Órai jegyzetek

Ajánlott irodalom:

- Murray R. Spiegel: *Statisztika, elmélet és gyakorlat*. Budapest, Panem McGraw Hill 1988

7.

a,

JF. Lyotard a posztmodern állapotról.

Irodalom:

- Lyotard, J. F.: A posztmodern állapot (in: J. HABERMAS - J.-F. LYOTARD- R. RORTY: A posztmodern állapot, Budapest, Századvég, 1993.
- Pokol Béla: Szociológiaelmélet. Felsőoktatási Koordinációs Iroda, Bp. 1997.

b,

A „hallgatás spiráljának” elmélete a közvélemény-kutatásban.

Irodalom:

- Angelusz Róbert: *A láthatóság görbe tükrői. Társadalomoptikai tanulmányok*. Új Mandátum 2000.
- Órai jegyzetek

8.

a,

Mit jelent racionalitás problémája a német szociológia első szakaszában (Max Weberől a Frankfurti Iskola első nemzedékéig)?

Irodalom:

- Max Weber: *Tanulmányok*. Budapest, Osiris Kiadó, 1998.
- Max Weber: *Gazdaság és társadalom*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1987. 37-77.
- Papp Zsolt (szerk.): *Tény, érték, ideológia*. Budapest, Gondolat Könyvkiadó, 1977.
- Órai jegyzetek

b,

A közvélemény fogalma és szerkezete. A közvélemények típusai, a J, L, U megoszlások.

Irodalom:

- ANGELUSZ Róbert: *Kommunikáló társadalom*, Budapest, Ferenczy 1995.
- RUDAS Tamás: *Hogyan olvassunk közvélemény-kutatásokat?* Budapest, ÚJ MANDÁTUM KIADÓ, 1998.
- ANGELUSZ Róbert- Tardos Róbert szerk.: *Mérésről mérésre*. Budapest, DKMKKA 2006
- Ajánlott irodalom
- D. FREEDMAN - R. PISANI - R. PURVES: *Statisztika*. Budapest TYPOTEX 2005
- LÉDERER Pál: *A szociológus, a módszerei, meg a szövege*. Budapest ÚJ MANDÁTUM 2002
- BERTALAN László szerk.: *A kvantitatív társadalomkutatás modellje*. Budapest HELIKON 2006
- Órai jegyzetek

9.

a,

Hogyan valósul meg az életvilág és a társadalmi alrendszerek viszonya Jürgen Habermas kommunikatív cselekvéseméletében?

Irodalom:

- Jürgen HABERMAS: *Válogatott tanulmányok*. Budapest, ATLANTISZ KÖNYVKIADÓ, 1994.
- Jürgen HABERMAS: *A KOMMUNIKATÍV CSELEKVÉS ELMÉLETE*. BUDAPEST, GONDOLAT. 2011.
- BALOGH István - KARÁCSONY András: *Német társadalomelméletek*. Budapest, BALASSI KIADÓ, 2000. (A megfelelő fejezetek).
- Órai jegyzetek

b,

Mi a megbízhatósági és érvényesség, milyen kapcsolat létezik a kettő között? Milyen hibák kapcsolódhatnak hozzájuk a közvélemény-kutatásokban? A

statisztikai hibahatár és konfidencia-intervallum fogalma. Hogyan számoljuk ki a 95 százalékos konfidencia-intervallumot?

Irodalom:

- ANGELUSZ Róbert- TARDOS Róbert (szerk.): *Mérésről mérésre*. Budapest, DKMKKA 2006
- RUDAS Tamás: *Hogyan olvassunk közvélemény-kutatásokat?* Budapest, ÚJ MANDÁTUM KIADÓ, 1998.

Ajánlott irodalom

- D. FREEDMAN - R. PISANI - R. PURVES: *Statisztika*. Budapest, TYPOTEX 2005
- LÉDERER Pál: *A szociológus, a módszerei, meg a szövege*. Budapest, ÚJ MANDÁTUM 2002
- BERTALAN László szerk.: *A kvantitatív társadalomkutatás modelljei*. Budapest, HELIKON 2006
- Earl BABBIE: *A társadalomkutatás gyakorlata*. Budapest BALLASSI 1995
- SAJTOS László – MITEV Ariel: *SPSS kutatási és adatelemzési kézikönyv*. Budapest, ALINEA KIADÓ, é.n.
- Órai jegyzetek

10.

a,

Niklas Luhmann rendszerelméletének fontosabb kategóriái és legfontosabb belátásai.

Irodalom:

- BALOGH István/KARÁCSONY András: *Német társadalomelméletek. i. k.* (A megfelelő fejezetek.)
- Niklas LUHMANN: *Bevezetés a rendszerelméletbe*. Budapest, GONDOLAT KIADÓ, 2006.
- BRUNCZEL Balázs: *Modernitás illúziók nélkül – Niklas Luhmann társadalom- és politikaelmélete*. Budapest, L'HARMATTAN KIADÓ, 2010.
- Tanári előadások.

b,

Milyen változók esetében és mire használjuk a chi-négyzet tesztet? Az alábbi keresztábra (majd a vizsgán kiosztásra kerül) adatait felhasználva, kérjük, ismertesse röviden a chi-négyzet statisztika alkalmazásának fontosabb logikai lépéseit!

Irodalom:

- Tanári előadások.
- SAJTOS László – MITEV Ariel: *SPSS kutatási és adatelemzési kézikönyv*. Budapest, ALINEA KIADÓ, é.n.

11.

a,

Talcott Parsons cselekvésemélete.

Irodalom:

- Némedi Dénes: Parsons Durkheimet olvas. In: Némedi Dénes: *Társadalomtörténet – elméleti történet*. Budapest, Új Mandátum 2000. 127-144. l.
- Némedi Dénes: Előszó. In: Válogatás Talcott Parsons cselekvéseméleti írásaiból. *Szociológiai füzetek*. 38. 1985. 5-16.
- Pokol Béla: A funkcionalista rendszerelmélet kibomlása. In: Csepeli-Papp-Pokol: *Modern polgári társadalomelméletek*. Budapest, Gondolat, 1987. 153-166. l.
- Parsons: A cselekvés elmélete (részlet The Structure of Social Action című művéből). In: Válogatás Talcott Parsons cselekvéseméleti írásaiból. *Szociológiai füzetek*. 38. 1985. 17-38.
- Hernádi Miklós: Nem találkoznak gondolataink. *Valóság*, 1980. 6. 39-47.
- Némedi Dénes: Előszó. In: Válogatás Talcott Parsons cselekvéseméleti írásaiból. *Szociológiai füzetek*. 38. 1985. 5-16. és Pokol Béla: A funkcionalista rendszerelmélet kibomlása. In: Csepeli-Papp-Pokol: *Modern polgári társadalomelméletek*. Budapest, Gondolat, 1987. 166. -183. l.
- Parsons: Értékek, motívumok és cselekvésrendszerek. Továbbá: Újra a mintaváltozókról: válasz Robert Dubinnak. In: Válogatás Talcott Parsons cselekvéseméleti írásaiból. *Szociológiai füzetek*. 38. 1985. 39-104.
- Órai jegyzetek

b,

Milyen változók esetében és mire használjuk a varianciaelemzést (ANOVA-t)? Mit vizsgálunk a többutas ANOVA segítségével? Az alábbi adatokra építve (a vizsgán kiosztásra kerül) kérjük, számítsa ki a független változó hatásának mértékét a függő változóra!

Irodalom:

- Sajtos László – Mitev Ariel: *SPSS kutatási és adatelemzési kézikönyv*. Budapest, Alinea Kiadó, é.n.
- Székelyi Mária- Barna Ildikó: *Túlélőkészlet az SPSS-hez (Többváltozós elemzési technikák társadalomtudományi kutatók számára)*. Budapest, Typotex, 2002.
- Órai jegyzetek

12.

a,

Talcott Parsons rendszerelmélete.

Irodalom:

- Pál Eszter: Talcott Parsons: rendszerelmélet és organicizmus. In: *Kötő-jelek*. 2003. 95-118. l.
- Pokol Béla: A funkcionalista rendszerelmélet kibomlása. In: Csepeli-Papp-Pokol: *Modern polgári társadalomelméletek*. Budapest, Gondolat, 1987. 183-197. l.
- Parsons, Talcott: A társadalmi rendszer. In: Talcott Parsons a társadalmi rendszerről. *Szociológiai füzetek*. 45. 1988. 5-37.

- Pokol Béla: A funkionalista rendszerelmélet kibomlása In: Csepeli-Papp-Pokol: *Modern polgári társadalomelméletek*. Budapest, Gondolat, 1987. 197-229.
- Parsons, Talcott: Elméleti tájékozódás. In: Talcott Parsons a társadalmi rendszerről. *Szociológiai füzetek*. 45. 1988. 84-111.
- Órai jegyzetek

b,

Milyen változók esetében és mire használjuk a lineáris regressziót! Az alábbi adatokra építve (a vizsgán kiosztásra kerül), kérjük, becsülje meg, a független változó(k) egységnyi elmozdulása (változása) milyen mértékű változást okoz a függő változó értékében!

Irodalom:

- Sajtos László – Mitev Ariel: *SPSS kutatási és adatelemzési kézikönyv*. Budapest, Alinea Kiadó, é.n.
- Székelyi Mária- Barna Ildikó: *Túlélőkészlet az SPSS-hez (Többváltozós elemzési technikák társadalomtudományi kutatók számára)*. Budapest, Typotex, 2002.
- Órai jegyzetek

13.

a,

Racionális döntéseméletek.

Irodalom:

- Homans, George Cacpar: „Társadalmi viselkedés mint csere”, in: Felkai Gábor–Némedi Dénes–Somlai Péter: *Szociológiai irányzatok a XX. Században*. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2002. 140–152. p.
- 2. Elster, Jon: *A társadalom fogaskerekei. Magyarázó mechanizmusok a társadalomtudományokban*. Budapest, Osiris, 1995
- Coleman, James, S.: „Társadalomelmélet, társadalomkutatás és cselekvésemélet”, in: Felkai Gábor–Némedi Dénes–Somlai Péter: i. m., 191–214. p.
- Órai jegyzetek

b,

Sorolja fel az EUROSTAT statisztikák főbb témaköreit! Válasszon ki egy témakört, és ismertesse részletesen a vonatkozó indikátorokat!

Irodalom:

- Órai jegyzetek

14.

a,

A hálózat fogalma és megjelenése a különböző tudományokban.

Irodalom:

- Barabási Albert-László: *Behálózva. A hálózatok új tudománya*. Budapest, Magyar Könyvklub 2003.

- Bourdieu, Pierre: Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke In: Angelusz Róbert (szerk.): *A társadalmi rétegződés komponensei*. Budapest, Új Mandátum 1997.
- Órai jegyzetek

b,

Sorolja fel az EUROBAROMETER kutatások típusait! Mindegyik típus vonatkozásában részletezze jellegzetes módszertanát, illetve a vizsgált tematikákat!

Irodalom:

- Órai jegyzetek

15.

a,

A társadalmi tőke fogalma és konvertálhatósága más tőketípusokra.

Irodalom:

- Barabási Albert-László: *Behálózva. A hálózatok új tudománya*. Budapest, Magyar Könyvklub 2003.
- Bourdieu, Pierre: Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In: Angelusz Róbert (szerk.): *A társadalmi rétegződés komponensei*. Új Mandátum, Bp. 1997.
- Órai jegyzetek

b,

A történeti demográfia alapjai.

Irodalom:

- FARAGÓ Tamás: Történeti demográfia. In: Bódy Zsombor - Ö. Kovács József (Szerk.): *Bevezetés a társadalomtörténetbe*. Budapest, Osiris Kiadó 2006. 304-342.
- Órai jegyzetek

**SZOCIOLÓGIA MESTERSZAKOS
KOMMUNIKÁCIÓ ÉS MÉDIASZOCIOLÓGIA SZAKIRÁNYOS
ZÁRÓVIZSGA TÉTELEK**

2012/13-AS TANÉV*

1. Georg Gerbner kutatásai és elméletei. Elizabet Noelle-Neuman elhallgatási spirálja .

- Kötelező irodalom:
  - RÓKA Jolán: *Kommunikációtan*. Századvég Kiadó, 2002
  - ZSOLT Péter: *Médiaháromszög*, Bp-VácEU-SYNERGON, 2005
  - ZSOLT Péter: *Tömegkommunikációelméletek - politikai pszichológiai gyakorlatok*, Vác-Budapest, EU-SYNERGON 2002
  - ZSOLT Péter: *Médiaetika* Vác-Budapest, EU-SYNERGON, 2000
  - Órai anyag
- Ajánlott irodalom:
  - D. MCQUAIL: *A tömegkommunikáció elmélete*, Budapest, OSIRIS, 2003

2. A médiahatás-elméletek története (korlátozott hatás, moderált hatás, erős hatás).

- Kötelező irodalom:
  - ZSOLT Péter: *Médiaháromszög*, Bp-VácEU-SYNERGON, 2005
  - ZSOLT Péter: *Tömegkommunikációelméletek - politikai pszichológiai gyakorlatok*, Vác-Budapest, EU-SYNERGON 2002
  - ZSOLT Péter: *Médiaetika* Vác-Budapest, EU-SYNERGON, 2000
  - BAJOMI Lázár Péter: Manipulál-e a média?
http://www.mediakutato.hu/cikk/2006_02_nyar/04_manipulal-e_a_media/02.html
  - Órai anyag
- Ajánlott irodalom:
  - D. MCQUAIL: *A tömegkommunikáció elmélete*, Budapest, OSIRIS, 2003

3. Napirend megállapítás /agenda setting/ (McCombs és Shaw, Ray Funkhouser, ShantoIyengar, Wanta, Miller és Quarles, Harold Zucker).

- Kötelező irodalom:
ZSOLT Péter: *Médiaháromszög*, Bp-VácEU-SYNERGON, 2005
ZSOLT Péter: *Tömegkommunikációelméletek - politikai pszichológiai gyakorlatok*, Vác-Budapest, EU-SYNERGON 2002
ZSOLT Péter: *Médiaetika* Vác-Budapest, EU-SYNERGON, 2000
BAJOMI Lázár Péter: Manipulál-e a média?
http://www.mediakutato.hu/cikk/2006_02_nyar/04_manipulal-e_a_media/02.html
Órai anyag
- Ajánlott irodalom:
D. MCQUAIL: *A tömegkommunikáció elmélete*, Budapest, OSIRIS, 2003

4. A tömegkommunikációs modellek - a Shannon-Weaver modelltől a fenomenológusokig.

- Kötelező irodalom:
RÓKA Jolán : *Kommunikációtan*. Századvég Kiadó, 2002
ZSOLT Péter: *Médiaháromszög*, Bp-VácEU-SYNERGON, 2005
ZSOLT Péter: *Tömegkommunikációelméletek - politikai pszichológiai gyakorlatok*, Vác-Budapest, EU-SYNERGON 2002
ZSOLT Péter: *Médiaetika* Vác-Budapest, EU-SYNERGON, 2000
Órai anyag
- Ajánlott irodalom:
D. MCQUAIL: *A tömegkommunikáció elmélete*, Budapest, OSIRIS, 2003

5. A média, a közönség és az egyéniség kölcsönhatása.

- Kötelező irodalom:
ZSOLT Péter: *Médiaetika*. Miskolci Egyetemi Kiadó 1995. 108-117. o.

6. A 2010. évi médiatörvény és a sajtószabadság kérdésköre.

- Kötelező irodalom:
Órai anyag és *A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény*

7. A média funkciói, korszakai, modelljei. A társadalmi nyilvánosság fogalma.

- Kötelező irodalom:
HABERMAS, Jürgen: *A társadalmi nyilvánosság szerkezetváltozása*. Századvég, Budapest, 1999
BRIGGS, A. , BURKE, P. A média társadalomtörténete. Napvilág. Bp. 21-103.
Órai anyag

8. A közélet formái, műfajai: nyilvános beszéd. A kommunikációhoz kapcsolódó társadalmi alapértékek.

- Kötelező irodalom:
NÉMETH Erzsébet. *Közzereplés*. Osiris, 1999
BUDA Béla – SÁRKÓZI Erika. 2001 *Közéleti kommunikáció*. Akadémiai, Bp.
Órai anyag

9. Média: közvetítés és/vagy befolyásolás.

- Kötelező irodalom:
BÍRÓ M. – NYÁRÁDI G. 2002 *Közéleti kommunikáció*. Perfekt. Bp. (1., 4., 6., 10. fejezetek)
BAJOMI- LÁZÁR P. 2008. *Média és társadalom*. Antenna Könyvek, Bp.
Órai anyag

10. A kultúra jelentése és különböző szintjei (hagyma modell, jéghegy modell stb.).

- Kötelező irodalom:
FALKNÉ DR. BÁNÓ, K. 2008. *Kultúrák közti kommunikáció*. Budapest: Perfekt
HOFSTEDE, G. 2008. *Kultúrák és szervezetek*. Bp.
Órai anyag

11. Hofstede kulturális dimenziói.

- Kötelező irodalom:
HOFSTEDE, G. 2008. *Kultúrák és szervezetek*. Bp.
FALKNÉ DR. BÁNÓ, K. 2008. *Kultúrák közti kommunikáció*. Budapest: Perfekt
Órai anyag

12. Kommunikatív kompetencia és interkulturális kompetencia. Etnocentrizmus – etnorelativizmus.

- Kötelező irodalom:
URBÁN, A. 2007. *Interkulturális tanulmányok– Interculturalcommunication*. Miskolci Egyetem
Órai anyag

*Megjegyzés a tételekhez: az első négy tétel a kommunikáció elméletéhez, az 5-6. a médiaetikához tartozik, a 7-9. a Média és társadalom kurzushoz, a 10-12. pedig az Interkulturális kommunikáció órához.

**SZOCIOLÓGIA MESTERSZAKOS
KISEBBSÉGSZOCIOLÓGIAI SZAKIRÁNYOS
ZÁRÓVIZSGA TÉTELEK**

2012/13-ES TANÉV*

1. A kisebbségek típusai.

- Kötelező irodalom:

CSEPELI György – ÖRKÉNY Antal – SZÉKELYI Mária (szerk.): *Kisebbségszociológia. Szöveggyűjtemény egyetemi és főiskolai hallgatók számára.* MINORITÁS ALAPÍTVÁNY
Budapest, 1997
Órai anyag

2. Asszimiláció és integráció.

- Kötelező irodalom:

CSEPELI György – ÖRKÉNY Antal – SZÉKELYI Mária (szerk.): *Kisebbségszociológia. Szöveggyűjtemény egyetemi és főiskolai hallgatók számára.* MINORITÁS ALAPÍTVÁNY
Budapest, 1997
Órai anyag

3. A szegregáció fogalma és megjelenési formái.

- Kötelező irodalom:

CSEPELI György – ÖRKÉNY Antal – SZÉKELYI Mária (szerk.): *Kisebbségszociológia. Szöveggyűjtemény egyetemi és főiskolai hallgatók számára.* MINORITÁS ALAPÍTVÁNY
Budapest, 1997
Órai anyag

4. Kategorizáció, sztereotípiák, előítéletek.

- Kötelező irodalom:

CSEPELI György – ÖRKÉNY Antal – SZÉKELYI Mária (szerk.): *Kisebbségszociológia. Szöveggyűjtemény egyetemi és főiskolai hallgatók számára.* MINORITÁS ALAPÍTVÁNY
Budapest, 1997
Órai anyag

5. A diszkrimináció és formái.

- Kötelező irodalom:

CSEPELI György – ÖRKÉNY Antal – SZÉKELYI Mária (szerk.): *Kisebbszociológia. Szöveggyűjtemény egyetemi és főiskolai hallgatók számára.* MINORITÁS ALAPÍTVÁNY Budapest, 1997

Órai anyag

6. Cigányok a középkori Magyarországon.

- Kötelező irodalom:

TÓTH Péter: A cigányok megjelenése a középkori Magyarországon. In: Dr. Kosztics István (szerk.): *Cigánysors. A cigányok történeti múltja és jelene I.* Pécs, 2005. 15–19. p.

TÓTH Péter: *A magyarországi cigányság története a feudalizmus korában.* A BÖLCSÉSZ KONZORCIUM KIADÁSA. Miskolc, 2008. 1–152. p.

Órai anyag

7. A felvilágosult abszolutizmus cigánypolitikája Magyarországon.

- Kötelező irodalom:

TÓTH Péter: Mária Terézia cigánypolitikája. In: Dr. Kosztics István (szerk.): *Cigánysors. A cigányok történeti múltja és jelene I.* Pécs, 2005. 39–44. p.

TÓTH Péter: *A magyarországi cigányság története a feudalizmus korában.* A BÖLCSÉSZ KONZORCIUM KIADÁSA. Miskolc, 2008. 1–152. p.

Órai anyag

8. Ismertessen egy tetszőleges kutatást kisebbszociológiai témában és elemezze kutatómódszertani szempontból!

- Kötelező irodalom:

BABBIE, E: *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata.* (többféle kiadásban.)

Órai anyag

9. A kisebbségvédelem legfontosabb nemzetközi és hazai dokumentumainak vázlatos bemutatása.

- Kötelező irodalom:

1993. évi LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól

- Ajánlott irodalom:

BALÁZS Katalin-ÓDOR Bálint: *A nemzeti és etnikai kisebbségi jogok nemzetközi forrásai, Magyar Országgyűlés, 2006*

MAJTÉNYI Balázs-VIZI Balázs (szerk.): [Európa Kisebbsége. A roma kisebbség a nemzetközi dokumentumokban](#). GONDOLAT Kiadó, Budapest, 2005, 209 p.

MAJTÉNYI Balázs-VIZI Balázs (szerk.): *A kisebbségi jogok nemzetközi okmányai*. Budapest, GONDOLATKIADÓ, 2003, 248 o.

BÁRDI Nándor, FEDINEC Csilla és SZARKA László (szerk.): *Kisebbségi magyar közösségek a 20. században*. GONDOLAT KIADÓ - MTA KISEBBSÉGGKUTATÓ INTÉZET, Budapest, 2008

10. A környező országok melyikében élnek magyarok? Sorolja fel és ismertesse demográfiai adataikat, illetve vázolja fel a kisebbségi magyar politizálás főbb aktorait és mozgásterét az ún. brubakeri háromszög alapján!

- Kötelező irodalom:
BÁRDI Nándor, FEDINEC Csilla és SZARKA László (szerk.): *Kisebbségi magyar közösségek a 20. században*. GONDOLAT KIADÓ - MTA KISEBBSÉGGKUTATÓ INTÉZET, Budapest, 2008

Brubaker, Rogers: *Nationalism reframed*. Magyarul itt elérhető:

<http://adatbank.transindex.ro/belso.php?alk=53&k=5>

<http://adatbank.transindex.ro/belso.php?alk=31&k=5>

11. A „sikeres roma életutak” jellegzetességei: a siker és a kudarc attribúciós elmélete, identitás-elméletek, a kisebbségi identitás lélektana, a mai magyar roma identitás konstrukciói, a „sikeres roma életutak” alanyainak identitása.

- Ajánlott irodalom:
SZÉKELYI Mária – ÖRKÉNY Antal – CSEPELI György – BARNA Ildikó: *A siker fénytörései*. Sík Kiadó, 2005
TÓTH Kinga Dóra: *Sikeres cigányok Magyarországon és Angliában*. L'Harmattan, Budapest, 2008
Órai anyag

Miskolc, 2013. február 5.

*Megjegyzés a tételhez: az első öt tétel a „Kisebbségszociológia” tárgy tétele, a 6-7. a Cigányok története..., a 8-as tétel a Szociológiai módszerek alkalmazása a kisebbségkutatásban... óra tétele.

A 9-10-es a Kisebbségvédelmi rendszerek, a 11-es pedig a Sikeres roma életutak kurzus kérdése.